

Jogi vélemény az MPLC magyarországi szállodákkal kapcsolatos díjkövetelésének jogszerűségéről

Az MPLC magyarországi szállodáktól való jogdíjkövetelésének jogalapja alapvetően két törvényen alapul.

I. Jogsabályok

1.) A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 1. §-a kimondja, hogy a törvény védi a szerzői és művészeti alkotásokat.

- A védett művészeti alkotások közé tartozik a filmalkotás is, azaz a filmek [1. § (2) g) pont].
- A szerzői jogi törvény értelmében a szerzői, művészeti alkotás alkotóját (szerzőjét) a törvény erejénél fogva automatikus jogvédelem illeti meg, amely magában foglalja a szerző személyhez fűződő jogait és a vagyoni jogait.
- A törvény értelmében a szerző nem mondhat le jogairól.

2.) A 2006/115/EK irányelv alapján a törvény (1999. évi LXXVI. törvény) filmalkotók jogairól szóló 64., 65. és 82. §-ai részben változtak.

- A 64. § 2016. július 28-án hatályba lépett (3) bekezdése definiálja a filmalkotó fogalmát: filmalkotó gyakorlatilag a filmgyár, a filmstúdió.
- A 82. § alapján a filmalkotót díjazás illeti meg, amennyiben a filmet többek között a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszik, azaz például sugározzák, vetítik.

II. A filmalkotók joga

A hivatkozott jogsabályok (a szerzői jogról szóló törvény és az uniós irányelv) azt jelentik, hogy ha egy filmgyár, mint például a Universal Stúdió előállít egy filmet (vagyis megszervezi, finanszírozza, gondoskodik a szükséges személyi, anyagi, technikai, jogi stb. feltételekről),

- akkor maga a stúdió jogosult szerzői jogdíjra, ha
- ezt a filmet valamilyen technikai úton (vezeték, műhold) egy erre jogosult szervezet, cég, társaság (például tévétársaság, mint a Duna TV, RTL Klub stb.) közvetíti, sugározza – azaz a nyilvánossághoz közvetíti – a saját csatornáján vagy másén keresztül a szállodai szobában lévő tévékészüléken a vendégnek.

III. A tévétársaság jogosultsága

Egy tévétársaság azért lesz jogosult a közvetítésre, sugárzásra, mert ezért a jogért fizet a stúdiónak. A jogi szaknyelv ezt haszonkölcsönbe adásnak nevezi, mivel

- a tévétársaság kölcsönbe kapja a filmet azért, hogy sugározhassa,
- ebből a társaságnak jellemzően valamilyen haszna származik (például a film alatti reklámokból),
- a kölcsönzési idő során annyiszor sugározhatja a filmet, amennyit a haszonkölcsönzési szerződés megenged.

A kölcsönzési idő alatt a tévétársaság csak sugározhatja a művet, nem változtathatja meg, másnak nem adhatja sem el, sem át.

Általában az állam a tévékészülékek után előfizetési díjat határoz meg, amely egyebek között tartalmazza a szerzői jogdíjat is. Az unió egyes tagállamaiban van, másokban nincs előfizetési díj, Magyarországon sincs. Ebből adódóan a nyilvánossághoz való közvetítés alapján járó szerzői jogdíjat nem a tévétársaság fizeti meg (a társaság csak a haszonkölcsönbe vétel díját fizeti meg), hanem az, akinél a tévékészülék található – kivéve a háztartásokat – mint például a szálloda, étterem stb.

IV. A nyilvánossághoz való közvetítés

1.) A film jogdíjat megalapozó hasznosításának egyik módja a nyilvánossághoz való közvetítés, mint például a film sugárzása valamelyik tévécsatornán.

2.) Az 1999. évi LXXVI. törvény és a 2006/115/EK irányelv, valamint az Európai Bíróság ezen jogszabályok alapján megszületett ítéleteinek az értelmében a nyilvánossághoz való közvetítés automatikusan megvalósul, és így megalapozza a szerzői jogdíjfizetési kötelezettséget

- önmagában már a tévékészüléknek a szállodai szobában, illetve
- a közösségi helyiségekben való elhelyezésével.

3.) A jogszabályok e tekintetben tág teret engednek a szerzői jogdíjak érvényesítéséhez,

- hiszen sem a jogszabályok, sem a bírósági ítéletek nem kötik a jogdíj megfizetését sem a vendég jelenlétéhez a szállodai szobában, sem ahhoz, hogy a vendég ténylegesen nézzen valamilyen filmet,
- ám nem is tiltják, hogy a jogdíj számításának alapja például a foglaltsághoz igazodjon,
- ebből adódóan a közös jogdíjkezelők, azaz az MPLC a saját hatáskörében a saját számításai szerint állapíthatja meg a fizetendő jogdíj összegét.

Minthogy a jogdíj összegét nem jogszabály állapítja meg, annak mindaddig nincs kötelező ereje, amíg a szerződő felek, nevezetesen az MPLC és a szálloda nem állapodnak meg. Ebből adódóan az MPLC által közölt összegek vitathatók, tárgyalás útján vagy bíróság előtt más összeg is érvényesíthető.

V. MPLC mint közös jogkezelő

1.) A 2016. évi XCIII. törvény tette lehetővé, hogy a magyarországi piacon az addig gyakorlatilag egyedüli Artisjus mellett más szervezetek is megjelenjenek mint közös jogkezelők.

- A közös jogkezelő szervezet egy olyan intézmény, amely szerződés vagy jogszabályi felhatalmazás alapján sok (adott esetben az összes) szerző azonos típusú szerzői jogait gyakorolja.
- A közös jogkezelők adják meg az alkotások felhasználásához szükséges engedélyeket, és beszedik, majd a jogosultaknak továbbutalják ennek ellenértékét, a jogdíjat.

2.) A törvény értelmében Magyarországon csak olyan szervezet végezhet közös jogkezelést, amelyet a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala nyilvántartásba vett. A nyilvántartásba vétel feltételeit a törvény, illetve a 216/2016. (VII. 22.) Korm. rendelet részletesen szabályozza.

3.) Az MPLC olyan közös jogkezelő szervezet,

- amelyet különböző, zömmel amerikai filmgyárak hoztak létre annak érdekében,
- hogy a filmalkotók szerzői jogainak anyagi részét képviseljék,
- azaz a jogdíjakat beszadjék.

4.) A MPLC-t a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala nyilvántartásba vette, így jogdíj-érvényesítő tevékenységét jogszerűen végzi Magyarországon.

5.) Ahogy az Artisjus jogosult az írók, zeneszerzők művei után járó jogdíjak összegének kialakítására és érvényesítésére, akként jogosult az MPLC az általa képviselt filmstúdióknak járó jogdíjak összegszerűsítésére és érvényesítésére.

(Az Artisjus keretében működő Filmjus nem filmgyárakat, hanem jellemzően hazai egyedi alkotók, például operatőr, dramaturg, rendező stb. szerzői jogait képviseli.)

6.) Az MPLC az unió alábbi tagállamaiban képviselteti magát:

Ausztria

Dánia

Egyesült Királyság

Írország

Lengyelország

Magyarország

Németország

Olaszország

Portugália

Románia

Spanyolország

továbbá
Izland
Norvégia
Svájc.

Az MPLC díjszámítási alapja a felsorolt államokban nem egységes.

VI. Összefoglaló

- 1.) Az előzőekben hivatkozott jogszabályok alapján egyértelmű, hogy a filmalkotókat (a filmgyárakat, stúdiókat) szerzői jogdíj illeti meg, amennyiben az általuk gyártott filmet a nyilvánossághoz közvetítik.
- 2.) Az MPLC olyan szervezet, amelyet
 - zömmel amerikai filmgyárak hoztak létre annak érdekében, hogy
 - jogdíjigényüket képviselje a világ számos országában, többek között Magyarországon.
- 3.) Az MPLC-t a magyar jogszabályok alapján az erre jogosult Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala nyilvántartásba vette mint ezen filmgyárak közös jogkezelőjét.
- 4.) A nyilvántartásbavétel alapján az MPLC jogszerűen képviseli a tagjai, azaz az MPLC honlapján felsorolt filmgyárak, filmstúdiók jogdíjigényeit Magyarországon.
- 5.) Az MPLC magyarországi működésének jogszerűsége bíróság előtt megtámadható, de véleményem szerint egy ilyen per nem vezet sikerre, tekintettel arra, hogy az MPLC tevékenysége uniós és magyar jogszabályokon alapul.
- 6.) Az MPLC díjszabása nem jogszabályon alapul, ezért az MPLC által közölt jogdíj összegét és annak számítási módját a szálloda nem köteles elfogadni, azt jogszerűen vitathatja, és véleményem szerint adott esetben eredményesen támadhatja meg akár bíróság előtt.

Budapest, 2017. IX. 2.

Dr. Salamon András
ügyvéd, elnöki tanácsadó